

Ny Bokin'i Daniela - Fahadimy amby enimpolo sy zato

Fampisehoana ny Lamba Tenona Ara-paminaniana: Hatramin'i Aleksandra Lehibe ka hatramin'i Roma ankehitriny

Jeff Pippenger

2024-03-29

Hodinihintsika izao ny tantara izay nitranga taorian'ny fahafatesana tampokan'i Aleksandra Lehibe, izay maneho ny taona 538 ka hatramin'ny fotoanan'ny farany tamin'ny 1798.

Ary rehefa hitsangana izy, dia hovakivakina ny fanjakany, ka hozaraina ho amin'ny rivotra efatra any an-danitra; nefa tsy ho an'ny taranany izany, ary tsy araka ny fanapahany izay nanjakany; fa hongotana ny fanjakany, dia homena ho an'ny hafa afa-tsy ireo. Ary ny mpanjakan'ny atsimo ho mahery, ary ny anankiray amin'ireo andrianany; ary izy ho mahery noho izy ka hanapaka; fanapahana lehibe no ho fanapahany. Ary rehefa afaka taona maro, dia hifandray izy ireo; fa ny zanakavavin'ny mpanjakan'ny atsimo ho avy any amin'ny mpanjakan'ny avaratra hanao fifanekena; nefa tsy hahatana ny herin'ny sandry izy; ary tsy haharitra izy, na ny sandriny; fa hatolotra izy sy izay nitondra azy, ary izay niteraka azy, ary izay nampahery azy tamin'izany andro izany. Fa avy amin'ny sampan'ny fakany no hisy iray hitsangana hisolo azy, ka ho avy mitondra tafika izy, ary hiditra ao amin'ny fiarovany mpanjakan'ny avaratra, ka hiasa hamely azy ireo, ary haharesy. Ary mbola hitondra ho babo ho any Egipta koa ny andriamaniny izy mbamin'ny andrianany sy ny fanaka sarobidiny volafotsy sy volamena; ary haharitra taona maro mihoatra noho ny mpanjakan'ny avaratra izy. Ary dia ho avy ao amin'ny fanjakany ny mpanjakan'ny atsimo, ka hiverina any amin'ny taniny. Daniela 11:4–9.

Tamin'ny farany, rehefa rava ny fanjakan'i Aleksandra Lehibe, ireo izay niady mafy mba hahazo fahefana hifehy ilay fanjakana teo aloha dia nihena ho fanjakana roa lehibe. Ny fanjakana iray dia nifehy ny faritra atsimon'ny fanjakana teo alohan'i Aleksandra, ary ny iray kosa nifehy ny faritra avaratra. Hatramin'izay fotoana izay ao amin'ny fitantarana ara-paminaniana dia antsoina fotsiny hoe ny mpanjakan'ny atsimo sy ny mpanjakan'ny avaratra izy ireo. Rehefa tonga amin'ny teboka izay anehoana azy ho eo amin'ny mpanjakan'ny avaratra sy ny atsimo ihany ny ady hahazoana fanapahana izao tontolo izao, dia mitohy mandritra ny toko manontolo ny tandindon'ireo fanjakana roa ireo.

Ao amin'ny andininy fahadimy dia tafapetraka ny mpanjakan'ny atsimo, ary mahery izy; nefa mahery koa ny mpanjakan'ny avaratra ary lehibe kokoa ny fanjakany. Avy eo, ao amin'ny andininy fahenina, ny mpanjakan'ny atsimo dia manolotra fanekem-pihavanana amin'ny fanjakan'ny avaratra. Ny fifanarahana momba ny fiadanana dia nohamafisin'ny mpanjakan'ny atsimo tamin'ny nanomezany ny zanany vavy ho an'ny mpanjakan'ny avaratra, mba hahafahany manambady azy sy manamafy ny fanekem-pihavanan'izy ireo amin'ny fatoram-pianakaviana. Nanaiky izany ny mpanjakan'ny avaratra ka nanilika ny vadiny, ary nanambady ilay andriambavy

avy any atsimo, ka dia naorina ny fanekem-pihavanana.

Farany, ilay andriambavy avy any atsimo dia miteraka zazalahy; nefa nony farany, reraky ny vadiny vaovao ny mpanjaka avy any avaratra ka nariany hiala, tahaka ny nataony tamin'ny vadiny voalohany, ary naveriny indray ny vadiny voalohany. Kanjo, raha vao tafaverina amin'ny toerany ilay vady voalohany ka nahazo hirika, dia novonoiny ny mpanjakan'ny avaratra, ny ampakariny avy any atsimo, ny zanany, ary ny mpanaraka azy Egyptianina rehetra. Ny famonoan'ilay vady voalohany ny andriambavy avy any atsimo sy ny zanany dia nahatezitra ny fianakavian'ilay andriambavy avy any atsimo, ka ny iray tamin'ireo rahalahiny dia nanangana tafika ka nanafika ny fanjakana avaratra.

Ny tafiky ny atsimo dia nandresy ny mpanjakan'ny avaratra, ary novonoina tamin'izay koa ilay vady voalohany izay namono ny mpanjakan'ny avaratra, mbamin'ny ampakarina avy any atsimo sy ny zanany. Ny zanaky ny vady voalohany, izay efa napetraka ho mpanjaka manjaka amin'ny avaratra tamin'ny nahafatesan-drainy, dia nosamborin'ny mpanjakan'ny atsimo ka nentiny niverina tany Egypta, niaraka tamin'ny zavakanto sy ny sampy egyptiana sasany izay efa nalain'ny fanjakan'ny avaratra avy tamin'ny fanjakan'ny atsimo tamin'ireo ady teo aloha. Rehefa tonga tany Egypta ilay mpanjakan'ny avaratra voababo, dia lavo niala teo ambonin'ny soavaly ka maty. Uriah Smith dia mamantatra izao tantara izao toy izao.

“ANDININY faha-6. Ary amin'ny faran'ireo taona ireo dia hifandray izy; fa ny zanakavavin'ny mpanjakan'ny atsimo ho avy ho any amin'ny mpanjakan'ny avaratra hanao fifanekena; nefa tsy hahatana ny herin'ny sandry izy; ary tsy haharitra koa izy, na ny sandriny; fa hatolotra izy, sy izay nitondra azy, ary izay niteraka azy, ary izay nampahery azy tamin'izany andro izany.”

“Nisy ady matetika teo amin'ireo mpanjakan'i Egypta sy Syria. Indrindra indrindra izany no nitranga tamin'i Ptolemaios Philadelphos, mpanjaka faharoan'i Egypta, sy Antiokosa Theos, mpanjaka fahateloan'i Syria. Farany dia nifanaraka hanao fihavanana izy ireo, tamin'ny fepetra fa i Antiokosa Theos dia handroaka ny vadiny taloha, Laodike, mbamin'ny zanany lahy roa, ary hanambady an'i Berenike, zanakavavin'i Ptolemaios Philadelphos. Araka izany, dia nentin'i Ptolemaios ho eo amin'i Antiokosa ny zanany vavy, ka nomeny vodiondry lehibe dia lehibe niaraka taminy.”

“Fa tsy hahatana ny herin'ny sandry izy; izany hoe, ny tombontsoany sy ny heriny teo amin'i Antiokosa. Ary dia izany tokoa no niseho; fa fotoana fohy taorian'izany, tamin'ny firehetan'ny fitiavana iray, dia naverin'i Antiokosa indray ho eo an-kianja i Laodike, vadiny taloha, mbamin'ny zanany. Avy eo dia hoy ny faminaniana: ‘Ary tsy haharitra izy [Antiokosa], na ny sandriny,’ na ny taranany. Rehefa naverina teo amin'ny sitraka sy ny fahefana i Laodike, dia natahotra izy fandrao, noho ny fiovaovan'ny toetrany, i Antiokosa hanala baraka azy indray ka hampody an'i Berenike; ary satria noheveriny fa tsy hisy afa-tsy ny fahafatesany ihany no ho fiarovana mahomby amin'ny tranga toy izany, dia nataony nasiana poizina izy, fotoana fohy taorian'izany. Ary tsy nandimby azy tamin'ny fanjakana koa ny taranany tamin'i Berenike; fa i Laodike no nandamina ny raharaha tamin'ny fomba izay nahazoany niantoka ny seza fiandrianana ho an'i Seleokosa Kalinikosa, zanany lahimatoa.”

“Kanefa ny faharatsiana toy izany dia tsy naharitra ela ka tsy voasazy, araka izay mbola ambaran’ny faminaniana mialoha, ary porofon’ny tantara tatỳ aoriana.”

“Andininy 7. Fa hisy hitsangana eo amin’ny toerany avy amin’ny sampan’ny fakany, izay ho avy miaraka amin’ny tafika, ka hiditra ao amin’ny fiarovana mafy in’ny mpanjakan’ny avaratra, ary hiady aminy, ka handresy; 8. Ary hoentiny ho babo ho any Egipta koa ny andriamaniny sy ireo andrianany ary ny fanaka sarobidiny, dia volafotsy sy volamena; ary haharitra taona maro mihoatra noho ny mpanjakan’ny avaratra izy. 9. Ary ny mpanjakan’ny atsimo dia ho tonga ao amin’ny fanjakan’ny hiverina any amin’ny taniny.”

“Ity rantsana avy tamin’io fakany io ihany niaraka tamin’i Berenice dia rahalahiny, Ptolemaiosy Euergetes. Vao tsy ela akory no nandimby ny rainy, Ptolemaiosy Philadelphos, teo amin’ny fanjakan’i Egipta izy, dia nirehitra tamin’ny faniriana hamaly faty ny nahafatesan’i Berenice anabaviny, ka nanangona tafika lehibe dia lehibe izy ary nanafika ny tanin’ny mpanjakan’ny avaratra, dia i Seleucos Callinicos, izay niaraka tamin-dreniny, Laodice, no nanjaka tany Syria. Ary naharesy azy ireo izy, hatramin’ny nandreseny an’i Syria, Kilikia, ny faritra ambony any an-dafin’i Eofrata, ary saiky i Azia manontolo. Nefa rehefa reny fa nisy fikomiana nipoitra tany Egipta ka nitaky ny fiverenany an-tanindrazana, dia norobainy ny fanjakan’i Seleucos, ka nalainy ny talenta volafotsy efatra alina sy ny fanaka sarobidy ary ny sarin’andriamanitra roa arivo sy diman-jato. Anisan’ireny ny sarin-javatra izay efa nalain’i Kambyses fahiny avy tany Egipta ka nentiny ho any Persia. Ary ny Egyptianina, satria tena natolotra manontolo ho amin’ny fanompoan-tsampy, dia nanome an’i Ptolemaiosy ny anaram-boninahitra hoe Euergetes, na ilay Mpanao-tsoa, ho mariky ny fankasitrahana noho izy namerina tamin’izy ireo indray, rehefa afaka taona maro, ireo andriamaniny babo.”

“Ity, araka ny filazan’i Eveka Newton, no fitantaran’i Jérôme, nalaina avy tamin’ireo mpahay tantara fahiny; nefa, hoy izy, mbola misy ihany koa mpanoratra velona ankehitriny izay manamafy maromaro amin’ireo antsipiriany ireo. Appian dia mampahafantatra antsika fa rehefa novonoin’i Laodice i Antiochus, ary taoriany koa i Berenice sy ny zanany, dia niditra an’i Syria i Ptolemaios, zanak’i Philadelphus, mba hamaly faty ireo famonoana ireo, namono an’i Laodice, ary nandroso hatrany Babylona. Avy amin’i Polybius no ahafantarantsika fa i Ptolemaios, izay nantsoina hoe Euergetes, noho izy tezitra mafy tamin’ny fomba feno habibiana nitondrana ny anabaviny Berenice, dia nandroso niaraka tamin’ny tafika ho any Syria ka nahazo ny tanànan’i Seleucia, izay notazonin’ny tobin-tafiky ny mpanjakan’i Egipta nandritra ny taona maromaro tatỳ aoriana. Koa toy izany no nidirany tao amin’ny trano mimandan’ny mpanjakan’ny avaratra. Polyenus dia manambara fa i Ptolemaios dia nifehy ny tany rehetra hatrany an-tendrombohitra Taurus ka hatrany India, tsy tamin’ny ady na fifandonana; nefa noho ny fahadisoana dia ny rainy no asainy tompon’izany fa tsy ny zanany. Justin kosa milaza fa raha tsy nantsoina hiverina tany Egipta i Ptolemaios noho ny fikomiana an-trano, dia ho azony ny fanjakana manontolon’i Seleucus. Koa tonga tao amin’ny fanapahan’ny mpanjakan’ny avaratra ny mpanjakan’ny atsimo, ary niverina tany amin’ny taniny, araka izay efa nambaran’ny mpaminany rahateo. Ary izy koa dia mbola naharitra taona maro kokoa noho ny mpanjakan’ny avaratra; fa i Seleucus Callinicus dia maty tany an-tsesitany noho ny fahalavoany avy teo ambonin’ny soavaliny; ary i Ptolemaios Euergetes dia mbola velona efatra na dimy taona taoriany.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation,

Toetra ara-paminaniana mampiavaka an'i Roma, ary noho izany ny mpanjakan'ny avaratra, ny hoe mba hampioranana azy eo ambonin'ny seza fiandrianana dia tsy maintsy resena aloha ireo sakana ara-jeografika telo. Ny mpanjakan'ny avaratra voalohany taorian'ny fivakisan'ny fanjakan'i Aleksandra dia niorina tamin'ny alalan'i Seleokosy Nikanora, izay efa nanompo ho jeneraly teo ambanin'i Ptolemaiosy (mpanjakan'ny atsimo) nandritra ny fotoana fohy teo anelanelan'ny 316 sy 312 tal. J.K. Ny andininy fahadimy dia miresaka izany zava-misy izany rehefa milaza hoe: “Ary ny mpanjakan'ny atsimo hahery; ary ny anankiray amin'ny lehibeny; ary izy hahery noho izy.” Ptolemaiosy no mpanjakan'ny atsimo, ary nanana jeneraly izy (anankiray tamin'ny lehibeny), izay voatendry ho tonga mahery noho Ptolemaiosy; ary hoy ny fehezanteny farany amin'ny andininy fahadimy: “ary hanjaka izy; ny fanapahany dia ho fanapahana lehibe.” I Seleokosy, jeneraly teo ambanin'i Ptolemaiosy, no ho tonga mpanjakan'ny avaratra voalohany. Kanefa mba hahatonga an'i Seleokosy ho mpanjakan'ny avaratra dia tsy maintsy nisaraka tamin'ilay mpanjakan'ny atsimo izy, ary taorian'izany dia tsy maintsy nandresy faritra ara-jeografika telo.

Ny faritra voalohany resin'i Seleokosy dia ny Atsinanana tamin'ny 301 talohan'i Kristy. Avy eo dia resininy ny Andrefana (izay nofeheziny ny mpandimby an'i Kasandra) tamin'ny 286 talohan'i Kristy, ary avy eo dia nalainy ny faritany fahatelon'ny tany Avaratra rehefa nandresy an'i Lisimakosy izy tamin'ny 281 talohan'i Kristy. Ny mpanjakan'ny avaratra dia nampiorina teo ambonin'ny seza fiandrianana tamin'ny 281 talohan'i Kristy.

Ny fanekem-pihavanana izay niforona tatỳ aoriana tamin'ny mpanjaka tany atsimo dia nitranga tamin'ny 252 tal. J.K. Enin-taona tatỳ aoriana, tamin'ny 246 tal. J.K., dia novonoina i Berenice (ilay andriambavy avy any atsimo), ny zanany lahy, ary ny mpanara-dia azy rehetra. Taorian'izany, ny mpanjaka tany atsimo dia nisambotra an'i Seleucus Callinicus, zanak'i Laodice, ka nentiny niverina tany Egypta, izay nahafatesany noho ny fianjerany avy teo ambonin'ny soavaly. Ny fotoana nanjakan'ilay mpanjaka voalohany tany avaratra dia hatramin'ny 281 tal. J.K. ka hatramin'ny 246 tal. J.K., izay mitovy amin'ny dimy amby telopolo taona.

អធិរាជទីមួយនៃភាគខាងជើងនៃកុងដង់ពូកទីដប់មួយ

បានយកឈ្មោះឧបសគ្គភូមិសាស្ត្រចំនួនបី

ដើម្បីបិទយកប្រទេសបង្កើតឡើងលើបល្ល័ង្កក្រុមហ៊ុនក៏បានយកឈ្មោះឧបសគ្គភូមិសាស្ត្រចំនួនបីដើម្បីបិទយកប្រទេសបង្កើតឡើងលើបល្ល័ង្កក [សូមមើល ដានីយ៍លេខ 8:9] ហើយក្រុមហ៊ុនបានយកឈ្មោះឧបសគ្គភូមិសាស្ត្រចំនួនបីដើម្បីបិទយកប្រទេសបង្កើតឡើងលើបល្ល័ង្កក [សូមមើល ដានីយ៍លេខ 7:20]។ ក្រុមសម័យទំនើបក៏យកឈ្មោះឧបសគ្គភូមិសាស្ត្រចំនួនបីដើម្បីបិទយកប្រទេសបង្កើតឡើងលើបល្ល័ង្កក [សូមមើល ដានីយ៍លេខ 11:40–43]។

Rehefa tafapetraka teo ambonin'ny seza fiandrianana, ny mpanjakan'ny avaratra voalohany dia nanjaka nandritra ny dimy amby telopolo taona. Rehefa tafapetraka teo ambonin'ny seza fiandrianana, i Roma jentilisa dia nanjaka nandritra ny “fotoana” iray (telonjato sy enimpolo taona). Rehefa tafapetraka teo ambonin'ny seza fiandrianana, i Roma papaly dia nanjaka nandritra ny “fotoana iray sy fotoana roa ary antsasaky ny fotoana” (arivo sy roanjato ary enim-polo taona).

Rehefa tafapetraka teo ambonin'ny seza fiandrianana, i Roma maoderina dia hanjaka mandritra ny roa amby efapolo volana ara-panoharana (voamarika koa hoe “ora iray”).

Ampahafantarina-dRahavavy White isika fa “betsaka amin'ny tantara voarakitra ao amin'ny Daniela toko faha-11 no haverina indray.” Avy eo dia notononiny ny andininy faha-31 ka hatramin'ny faha-36, ary hoy izy: “hiseho ny toe-javatra mitovy amin'izay voalaza ao amin'ireo teny ireo.” Ao amin'ireo andininy ireo, i Roma papaly (ilay fahavetavetana maha-foana) dia “apetraka” eo ambonin'ny seza fiandrianana tamin'ny 538, ary avy eo izy dia manenjika ny vahoakan'Andriamanitra mandritra ny “andro maro” (arivo roa ambin'ny enimpolo taona), mandra-pahatanteraky ny “fahatezerana” voalohany tamin'ny 1798. Ny tantaran'ny andininy faha-31 ka hatramin'ny faha-36 dia averina ao amin'ireo andininy enina farany amin'ny toko faha-11, nefa koa io tantara io dia voatondro mialoha tamin'ny fomba lavorary tao amin'ny andininy faha-5 ka hatramin'ny faha-9.

Ny fanorenana an'i Seleucus ho mpanjakan'ny avaratra tamin'ny 281 tal. J.K. dia mifanaraka amin'ny taona 538. Samy maneho ny fampiakarana eo amin'ny seza fiandrianan'ny mpanjakan'ny avaratra izy roa ireo amin'ny famaranana ny fandresena ireo sakana ara-jeografika telo. Ny fe-potoanan'ny fitondran'ny papa dia ambara amin'ny fomba maro: arivo amby roa-jato sy enim-polo andro, roa amby efapolo volana, andro iray, andro roa ary antsasaky ny andro, fotoana iray, ary telo taona sy tapany. Naharitra dimy amby telopolo taona ny fitondran'i Seleucus, ary ny ampahafolony, na ny ampahafolon-karena, amin'ny dimy amby telopolo dia telo sy tapany. Ny ampahafolon'ny dimy amby telopolo taona dia ambara koa hoe “telo teboka dimy” (3.5) taona. “Telo sy tapany” dia tandindon'ny fe-potoanan'ny fitondran'ny papa.

Ny papa dia nandray ny ratra nahafaty azy tamin'ny 1798, rehefa ny mpanjakan'ny atsimo, Napoleon Bonaparte (midika hoe “zanaka sambatra”), no nandefa ny jeneraly-ny hisambotra ny papa. Herintaona tatỳ aoriana, tamin'ny 1799, dia maty tany an-tsesitany ny papa, tahaka ilay mpanjakan'ny avaratra voalohany izay efa voababo koa tamin'ny mpanjakan'ny atsimo. Seleucus Callinicus dia maty noho ny fianjerany niala teo ambonin'ny soavaly, fony izy babo tany Egypta. Ny papa no ilay nitaingina ilay bibidia. Ilay bibidia dia naneho ny rafitra ara-politika izay nampiasain'ny papa hanatanterahana ny asany satanika. Novonoina io bibidia io tamin'ny 1798, ary ny papa izay nitaingina sy nanjaka teo ambonin'ilay bibidia dia maty herintaona tatỳ aoriana. Seleucus Callinicus dia maty noho ny fianjerany niala teo ambonin'ny soavaly (ilay bibidia nitaingeny.) Ny fahababoan'ny fahefana papaly tamin'ny 1798 sy 1799 dia voasoritra mialoha tamin'ny fomba lavorary tamin'ny fahababoan'ilay mpanjakan'ny avaratra voalohany.

Ny nahatonga ny fahatezeran'ny mpanjakan'ny atsimo hihatra amin'ilay mpanjakan'ny avaratra dia fanekeh-pihavanana voarava, izay asehon'ny fanilihana an'i Berenice (ilay ampakarina avy any atsimo) sy ny fahafatesany tatỳ aoriana teo an-tanan'i Laodice. Niditra tamin'ny fanekeh-pihavanana teo amin'i Frantsa Revolisionera sy ny fanjakana papaly i Napoléon tamin'ny taona 1797. Nomena ny anaran'ny tanànan'i Tolentino ao Ancona, Italia, io fanekena io, izay toerana nanaovana sonia azy. Nifarana tamin'ny fomba ofisialy izany tamin'ny volana Febroary 1798, rehefa nosamborin'i Frantsa ho babo ny papa. Ny antony nanafoanana ilay fanekena dia ny ezak'i Frantsa hampielany ny Revolisionany.

Ny Jeneraly Duphot-n'i Napoléon dia tany Roma tamin'ny taona 1797 ho anisan'ny tafika frantsay nalefan'ny Directory, izay governemanta nitondra tao Frantsa tamin'izany andro izany. Ny tanjon'ny fampielezan-kevitra frantsay tany Italia, izay nahitana ny fisian'ny Jeneraly Duphot tao Roma, dia ny hanohana ny Repoblika Romana, fanjakana mpiankina vetivety natsangan'ny hery revolisionera frantsay tao amin'ny saikinosy italiana. Nandray anjara mavitrika tamin'ny fanohanana ireo hetsika revolisionera sy tamin'ny fanaparitahana ireo foto-kevitra revolisionera manerana an'i Eoropa ny Frantsay nandritra io vanim-potoana io. Tany Italia, nikendry ny handrava ireo fitondram-panjaka monarkika izy ireo ary hanorina repoblika nalaina tahaka tamin'ny Repoblika frantsay.

Ny fanatrehan'i Duphot sy ny asany tao Roma dia niteraka fanoherana avy tamin'ireo antoko mpandala ny nentin-drazana, anisan'izany ireo mpanohana ny Fanjakana Papaly sy ireo andriana teo an-toerana. Tamin'ny Desambra 1797, nandritra ny fifandonana iray teo amin'ny tafika frantsay sy ireo mpanohana ny Fanjakana Papaly, dia novonoina i Jeneraly Duphot; ary tamin'izany no niorenan'ny fialan-tsiny ho an'i Napoléon handefa an'i Jeneraly Berthier hisambotra ny papa tamin'ny taona nanaraka. Ny fifanarahana fandriampahalemana iray izay nofongoran'ireo mpanjaka tany atsimo sy tany avaratra dia nanome ny antony manosika, tao amin'ny tantara roa tonta, hahatonga ny mpanjakan'ny avaratra ho babo teo an-tanan'ny mpanjakan'ny atsimo.

Ny andininy fahavalo dia milaza hoe: “ary hitondra babo ho any Egypta koa ny andriamaniny, mbamin'ny andrianany, ary ny fanaka sarobidiny vita amin'ny volafotsy sy ny volamena.” Raha niverina tany Egypta i Ptolemaiosy ho fahatanterahan'io andininy io, dia nomen'ny Egyptianina azy ny anaram-boninahitra hoe “Euergetes” (Ilay Mpanao soa), ho fankasitrahana ny asa nataony tamin'ny namerenany ny sampiny sy ireo zava-kanton'izy ireo izay nalain'ny mpanjakan'ny avaratra taminy taloha. Tamin'ny taona 1798, dia niseho ny fandrohana an'i Roma nataon'ny Frantsay. Tamin'ny andro iray monja, araka ny voarakitry ny mpahay tantara, dia kalesy dimanjato notaritina soavaly, teo ambanin'ny fiarovana miaramila mafy, no hita niala ny tanàna.

Ny filaharana dia nahitana sary sokitra tranainy sy hosodoko tamin'ny vanim-potoana Renaissance maro dia maro, izay nalain'i Frantsa araka ny fifanarahana fandriampahalemana tao Tolentino izay efa voahitsakitsaka. Anisan'ireo zavakanto ireo ny vondrona Laocoon, ny Apollo Belvedere, ilay Gaulois Maty, Cupid sy Psyche, Ariadne ao Naxos, ny Venus de' Medici, ary ireo sarivongana goavana maneho ny Tiber sy ny Nile; lamba firakotra voatenona sy hosodoko nataon'i Raphael, anisan'izany ny Transfiguration, ny Madonna di Foligno, ny Madonna della Sedia, ny Santa Conversazione an'i Titian; ary asa maro hafa koa. Taona maromaro tatỳ aoriana vao naseho tao amin'ny Musée Napoléonien ao amin'ny Louvre, izay nosokafana tamin'ny 1807, ireo haren-javakanto nangalarina ireo. Tahaka an'i Ptolemaios izay nankalazaina noho ny namerenany ny haren'i Ejipta, ireo harena nentina avy tany Roma dia napetraka tao amin'ilay ampahan'ny tranombakoka izay nantsoina tamin'ny anaran'i Napoléon.

Ny andininy dimy ka hatramin'ny sivy dia mifanandrify tanteraka amin'ny tantara manomboka amin'ny taona 538 ka mifarana amin'ny 1798 sy 1799. Izy ireo dia mifanaraka amin'ny andininy iraka amby telopolo ka hatramin'ny enina amby telopolo, izay aseho ao amin'ireo andininy enina

farany amin'ny toko, izay mamaritra ny fanomezam-pahefana farany an'i Roma maoderina rehefa mandresy sakana telo izy, ary amin'ny farany dia tonga amin'ny fiafarany ka tsy misy hanampy azy. Avy eo ny andininy folo dia miresaka ny tantaran'ny 1989.

Fa ny zanany kosa dia ho voahetsika, ka hanangona hery lehibe maro; ary ny iray dia ho avy tokoa ka handrava sy handalo; dia hiverina izy ka ho voahetsika indray hatramin'ny fiarovany mafy. Daniela 11:10.

Ny fahatanterahana ara-tantara ny andininy faha-folo dia tandindon'ny taona 1989, rehefa ny fahefam-papa, tao anatin'ny firaisana miafina tamin'i Ronald Reagan, no “nihoatra” sy “namaky” ny Firaisana Sovietika, ka ny fiarovany mafy ihany (Rosia) no sisa tavela, raha rava kosa ny Firaisana Sovietika (URSS) taorian'ny Perestroika.

Ary amin'ny fotoan'ny farany dia hifandona aminy ny mpanjakan'ny atsimo; ary ny mpanjakan'ny avaratra ho avy hamely azy tahaka ny tadio, miaraka amin'ny kalesy sy ny mpitaingin-tsoavaly ary ny sambo maro; ary hiditra amin'ireo tany izy ka handrava sy handalo. Daniela 11:40.

Ny tantaran'ny andininy faha-folo dia maneho famaliana natao noho ny fandresen'ny mpanjakan'ny atsimo ny mpanjakan'ny avaratra tamin'ny taona 246 tal. J.K., ary manondro ara-tandindona famaliana atao noho ny fandresen'ny mpanjakan'ny atsimo ny mpanjakan'ny avaratra tamin'ny taona 1798. Ny andininy faha-efapolo dia nanomboka tamin'ny fotoan'ny farany tamin'ny taona 1798, rehefa namely mafy ny mpanjakan'ny avaratra (ny fahefana papaly) ny mpanjakan'ny atsimo (Frantsa tsy mino an'Andriamanitra), ka nahatonga ilay ratra mahafaty; ary tanteraka izany tamin'ny firodanan'ny Firaisana Sovietika tamin'ny fotoan'ny farany tamin'ny taona 1989. Ny fotoan'ny farany tamin'ny taona 1798 dia aseho ao amin'ny andininy faha-efapolo amin'ny teny hoe: “Ary amin'ny fotoan'ny farany dia hanosika azy ny mpanjakan'ny atsimo.” Ny “teboka roa” (:) izay manasaraka ny tapany faran'ny andininy, dia manamarika ilay “fotoan'ny farany” manaraka amin'ny taona 1989. “Ary ny mpanjakan'ny avaratra ho avy hamely azy toy ny tadio, amin'ny kalesy sy amin'ny mpitaingin-tsoavaly ary amin'ny sambo maro; ary hiditra amin'ny tany maro izy ka handrakotra sy hiampita.”

Hampitohy ity fianarana ity isika ao amin'ny lahatsoratra manaraka.

“Ny firenena rehetra izay niakatra teo amin'ny sehatry ny asa dia navela hibodo ny toerany ety ambonin'ny tany, mba hiseho raha hanatanteraka ny fikasan'ilay ‘Mpiambina sy ilay Masina’ izy. Ny faminania dia nanara-maso ny fiakaran'ny sy ny fianjeran'ireo fanjakambe lehibe eran-tany—Babylona, Medo-Persia, Grisina, ary Roma. Tamin'ny tsirairay amin'ireo, tahaka izay nitranga tamin'ireo firenena kely hery kokoa, dia niverimberina ny tantara. Samy nanana ny fotoam-pitsapany izy rehetra, samy tsy nahomby, levona ny voninahiny, niala ny heriny, ary nosoloan'ny hafa ny toerany....”

“Avy amin'ny fiakaran'ny firenena sy ny fianjerany, araka izay ambara mazava ao amin'ny pejiny ny Soratra Masina, dia tokony hianarany fa zava-poana tokoa ny voninahitra ivelany sy araka izao tontolo izao fotsiny. Babylona, mbamin'ny heriny rehetra sy ny famirapiratany, izay tsy mbola hitan'izao tontolo izao intsony hatramin'izay,—hery sy famirapiratana izay toa mafy

orina sy maharitra indrindra teo imason'ny olona tamin'izany andro izany,—dia levona tanteraka tokoa! Tahaka ny 'vonin'ny ahitra' dia ringana izy. Toy izany no haharingana izay rehetra tsy manana an'Andriamanitra ho fanorenany. Izay mifamatotra amin'ny fikasany ka maneho ny toetrany ihany no maharitra. Ny foto-keviny irery ihany no zavatra mafy orina fantatr'izao tontolo izao.” Education, 177, 184.